

KOMMUNINFO

Helsingfors 17.9.2018

11/2018

ANVISNINGAR OM ORDNANDE AV SOCIALJOURERNA

Målet med jourreformen är att reformera hälso- och sjukvårdens och socialvårdens jourssystem. Ett långsiktigt mål med jourreformen är att koncentrera sjukhus- och journätet för att tillgodose befolkningens behov på ett samordnat sätt och på lika grunder i hela landet. Genom reformen förbereder man sig på det integrerade servicesystem som skapas i och med strukturreformen inom social- och hälsovården. Reformen främjar lika tillgång till socialvård och socialvårdens tillgänglighet vid sidan av hälso- och sjukvården. Samtidigt medför den ett starkare fokus på klienten och en bättre helhetssyn vid tillgodoseandet av klientens behov samt tryggar tillgången till stöd i människornas egna vardagsmiljöer. Ett mål är också att stärka och främja det tvärssektoriella samarbetet och därigenom trygga verksamhetsförutsättningarna för socialvården i de ärenden som hör till dess ansvar och kompetens, såsom socialjourernas deltagande i att ge psykosocialt stöd.

Stärkande av socialvårdens jourtjänster i samband med hälso- och sjukvårdens jourverksamhet gör det möjligt att ge ändamålsenliga tjänster vid rätt tidpunkt. Samtidigt bör man dock fästa vikt vid att servicen och juren fungerar även under tjänstetid. Genomförandet av reformen är en del av social- och hälsovårds- och landskapsreformen. Jourreformen genomförs stegvis 2017–2019. Den bestämmelse i 29 a § 1 mom. i socialvårdslagen (1301/2014) som gäller samarbetet mellan socialjuren och hälso- och sjukvården ska ha tillämpats sedan den 1 januari 2018.

Bestämmelser om ordnandet av socialjour finns i 29 § i socialvårdslagen. Med socialjour avses ordnandet av nödvändiga och brådskande socialtjänster och övriga stödfunktioner så att omedelbar trygghet och omsorg som en person behöver kan ges i olika sociala nöd- och krissituationer dygnet runt. Väsentligt i socialjournens arbete är att bedöma det brådskande servicebehovet samt ge råd och genomföra den socialservice som är nödvändig i situationen. I socialjournens arbete ingår också att hänvisa till fortsatt service och vid behov säkerställa tillgången till servicen. Alla jurenheter ska ha tillräckliga resurser och tillräcklig kompetens för att servicekvaliteten och klientsäkerheten ska tillgodoses.

Ordnande av socialjour vid hälso- och sjukvårdens samjourer

Enligt 29 a § i socialvårdslagen bör socialjour ordnas i anslutning till de enheter för omfattande jour dygnet runt som avses i 50 § 3 mom. i hälso- och sjukvårdslagen (1326/2010) samt den samjour inom primärvård och specialiserad sjukvård som avses i 4 mom. Socialjour ska ordnas i samband med hälso- och sjukvårdens dygnetruntjour åtminstone på de orter som nämns i motiveringen till lagen, dvs. Helsingfors, Åbo, Björneborg, Tammerfors, Lahtis, Villmanstrand, Joensuu, Kuopio, Jyväskylä, Seinäjoki, Uleåborg, Rovaniemi, Tavastehus, Kotka, Vasa, S:t Michel, Karleby, Kajana, Kemi och Nyslott.

De kommuner i vars område de hälso- och sjukvårdsenheter som avses i lagen är belägna svarar i samarbete med sjukvårdsdistriktet för ordnandet av socialjour vid enheterna med omfattande jour och de andra centralsjukhus som nämns i lagen.

Utöver dessa samjourer som förutsätts enligt lag kan de sjukvårdsdistrikt som har ett universitetssjukhus inrätta flera samjourer, som inte i egentlig mening är en sådan jour som i detta sammanhang förutsätts enligt lag. Dygnetruntjourer som inrättats av kommuner eller sjukvårdsdistrikt och vars verksamhet bedrivs med tillstånd av social- och hälsovårdsministeriet är inte heller sådana jourer som i detta sammanhang förutsätts enligt lag. Utifrån de regionala behoven kan bedömas vilken jour det ska ordnas socialjour i anslutning till. Inrättande av en gemensam jour förutsätter att kommunen och sjukvårdsdistriktet ingår ett avtal om bl.a. kostnaderna.

Socialjour ska finnas i anslutning till en hälso- och sjukvårdsenhet med jour dygnet runt åtminstone under tjänstetid. ”Finnas i anslutning till” betyder att jourarbetet genomförs tillsammans i samma lokaler och att jouten bildar en funktionell helhet, så att man genom den samordnade verksamheten på bästa möjliga sätt kan tillgodose klientens behov av hjälp och service. Utöver den socialjour som ordnas vid ett sjukhus kan en kommun även ha andra enheter som tillhandahåller socialjour enligt det regionala behovet, om all socialjour inte är koncentrerad till sjukhuset.

I samband med jourreformen är det viktigt att beakta det sociala arbetet som helhet. Därför är det inte ändamålsenligt att utveckla socialjouten och det sociala arbete som utförs inom hälso- och sjukvården skilt för sig, utan målet är att man i reformen ska beakta det sociala arbete och den sociala handledning som sker inom hälso- och sjukvården och bättre än i nuläget samordna dem med både jourarbetet och det arbete som utförs inom det kommunala socialväsendet. Genomförandet av jourreformen förutsätter att arbetsbeskrivningarna för de yrkesutbildade personer inom socialvården som för närvarande arbetar inom hälso- och sjukvården ändras och/eller att ny personal rekryteras till socialjouten.

Jourhavande vid socialjouten ska stå i tjänsteförhållande

På grund av jourarbetets karaktär ska varje socialjour till sitt förfogande ha en socialarbetare som står i tjänsteförhållande till kommunen eller samkommunen och som har omfattande rättigheter att fatta beslut. Med detta avses i praktiken en socialarbetare som även vid samjouten kan fatta samma beslut som en socialarbetare som arbetar vid någon annan av kommunens eller samkommunens socialjour-enheter, dvs. vid behov exempelvis vidta brådskande åtgärder i fråga om barnskydd eller utkomststöd.

Joutenheterna ska ha tillräckliga resurser och tillräcklig kompetens för att servicekvaliteten och klientens säkerheten ska tillgodoses. Multiprofessionella team är ett rekommendabelt sätt att ordna social- och krisjouten. I socialjoutens verksamhet kan utöver socialarbetaren delta även andra ändamålsenliga yrkesutbildade personer inom socialvården, så länge som den lagenliga verksamheten kan ordnas. Utöver bedömningar och beslutsfattande som gäller barnskyddet svarar en socialarbetare i tjänsteförhållande även alltid för bedömningen av servicebehovet hos ett barn som behöver särskilt stöd eller någon annan person som behöver särskilt stöd. En socialarbetare behövs också i situationer då det finns ett behov av att i enlighet med 41 § i socialvårdslagen (710/1982) få tillträde till en persons bostad eller annan plats för utredning av behovet av socialvård, om bevakandet av personens intresse på grund av allvarlig risk för dennes hälsa, utveckling eller trygghet förutsätter det. Om det finns lite personal vid socialjouten, ska den person som sköter uppgiften således i praktiken vara en socialarbetare.

Socialjouren ska kunna kontaktas dygnet runt

Enligt 29 § i socialvårdslagen ska jouren organiseras så att den kan kontaktas dygnet runt. Kommuninvånarna ska enkelt kunna få tag på information om vilket nummer de kan ringa för att få kontakt med socialjouren eller vart de kan gå för att få hjälp under alla tider på dygnet.

Enligt 33 § i socialvårdslagen ska information om socialservicen (inklusive tillgången till socialjour) och på vilka grunder samt hur socialservice kan sökas publiceras på ett lättillgängligt och lättförståeligt sätt. Direkt kontakt med socialjouren gör att klienten utan dröjsmål får diskutera sitt stödbehov med en ändamålsenlig yrkesutbildad person inom socialvården, som gör en bedömning av det brådskande servicebehovet.

De socialarbetare som arbetar vid socialjourerna träffar klienter från flera kommuner, så för att underlätta samarbetet är det viktigt att kommunerna på förhand avtalar om verksamhetsprinciper, användning av informationssystem och eventuella kostnader. Detta behov blir aktuellt i synnerhet i fråga om den socialjour som finns i anslutning till samjouren, om sjukvårdsdistriktets områdesindelning är annorlunda än områdesindelningen för områdets socialjour i övrigt.

Användning av myndighetsradionätet (VIRVE) 24/7

I socialjoursarbetet är det nödvändigt att använda VIRVE-terminal. Vid genomförandet av socialjouren ska man samarbeta med den prehospitala akutsjukvården, hälso- och sjukvårdens jour, räddningsväsendet, polisen, nödcentralen och vid behov med andra aktörer. Av myndigheterna är till exempel polisen och nödcentralen sådana som kan förmedla information om ett hjälpbehov till socialjouren. Det är viktigt att nödcentralsverket snabbt får kontakt med socialvården, eftersom ett uppdrag överförs till rätt ansvarig myndighet först efter att informationen har förmedlats. Kommunerna ska se till att myndigheterna dygnet runt kan få kontakt med socialjouren via VIRVE.

Förmedlingen av socialväsendets lagstadgade uppgifter från nödcentralen samt kommunikationen inom myndighetssamarbetet förutsätter i fortsättningen att den jourhavande vid socialjouren alltid använder VIRVE-terminal 24/7, både under tjänstetid och utanför tjänstetid. Utbildning i hur man använder VIRVE kan vid behov fås av systemets administratörer i sjukvårdsdistriktet.

Vid nödcentralerna förbereder man sig för närvarande på att ta i bruk det nya nödcentralsdatasystemet (Erica). I det nya systemet behandlar nödcentralen meddelandena via VIRVE på ett enhetligt sätt enligt riksomfattande anvisningar oberoende av till vilket verksamhetsställe larmet kommer. Anvisningarna för hantering av socialvårdens uppdrag har därför uppdaterats. Inom socialvården bör man förbereda sig på att det antal uppdrag som styrs till socialväsendet ökar och att brådskande socialservice, såsom brådskande hemservice, kan ordnas på det sätt som föreskrivs i lag. Kommunerna ska se till att de larmanvisningar som används är uppdaterade. Det är ändamålsenligt att socialjouren kopplas samman med det kommunala socialväsendets beredskap och att den också antecknas i beredskapsplanerna. Socialjouren ska ha beredskap att svara på akuta kris- och störningssituationer i sitt område 24/7.

Ytterligare information:

Liisa Holopainen, regeringssekreterare, tfn 0295 163593

Virva Juurikkala, specialsakkunnig, tfn 0295 163204

